

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: F. A. Bodenheimer, J. B. H. Coenen, D. de Jongh Wz.,
A. C. A. Plasschaert, C. E. van der Stok, Th. F. Vreede.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Militaire paedagogie.

In een garnizoensplaats lag er 's een milicien die al 3 maanden gediend had voor dat de meesten van zijn lotgenooten hem kenden. Dit kwam doordat hij van de 95 dagen er 88 in „de kast” had gezeten.

Dit trok mij bijzonder aan, en dus probeerde ik nader met de ongelukkige in aanraking te komen.

De reden van zijn voortdurende straf was eerst brutaliteit geweest. Het gevolg van het in de provoost zitten was dat z'n kleeren erg sleten, waardoor hij zooveel „korting” al had, dat hij in de 5 dagen 5 cent traktement kreeg.

Uit de kast gekomen, klonk het al gauw bij een of andere dienst of op inspectie: „Waarom ben jij zoo smerig” en dan antwoordde hij zeer begrijpelijk: „Van 5 cent kan ik niet poetsen”, waarna dan weer een „14 pond” volgde.

Zijn gebrek was dat hij te veel zei zoo als hij het meende. 't Scheen een eerlijke kerel. Wilde bovendien niets aannemen van een ander, wat me erg bevreemde met 5 cent tractement.

Straffen scheen bij dezen jongeling niet te helpen; eindelijk staken de heeren hun militaire hoofden bij elkaar om over het lot van den ongelukkige te beslissen.

„Weet je wat,” zei de generaal, „we zullen hem bij L. overplaatsen die zal hem wel klein krijgen”. Dit vond natuurlijk algemeen bijval (de generaal zei het) en aldus geschiedde.

Dit besluit beteekende dat hij werd overgeplaatst bij een compagnie waar een kapitein bij hoorde, die om zijn strengheid door heel het land berucht was. Zijn idee was: „Niet redeneeren maar ze de kast in donderen”.

Ik zou zoo zeggen als je iemand wilt verbeteren en je hebt het al 3 maanden met straffen geprobeerd dan zal je het eens gaan aanpakken met verstandig praten (waar de persoon in kwestie zeer wel vatbaar voor was), maar neen, juist niet, domweg maar door straffen.

Bovendien las ik altijd in boeken over opvoedkunde: „Bij onwilligen helpt niet te gauw straffen, maar eerst met beleid iemand op z'n fouten wijzen.”

O, ja, maar dat was in 't burger, dus die logica gaat hier niet door.

Arme kerel, binnen een maand zag ik hem in een dievenwagen transporteren naar „de klas”.

„Daar zouden ze hem wel klein krijgen.”

Het generaalsbesluit had goed geholpen!

H. B.

Opheldering gewenscht.

Men vertelde mij van iemand die op Kautsky's rede, de aanmerking had gemaakt, dat daarin de godsdienst onaangeroerd was gebleven.

Ik zou gaarne eens van dien iemand — of van een ander die zijn grief deelt — vernemen willen wat de godsdienst dan met het door Kautsky behandelde te maken heeft.

Laat men ons eens aanwijzen op welk punt de beschouwingen van den spreker onvolledig waren, doordat de godsdienst er buiten bleef en laat men eens bewijzen dat

het innemen van den godsdienst de wetenschappelijke waarde van de voordracht zou hebben verhoogd.

Het zou een onaannemelijke doodoener zijn, wanneer men nu ten antwoord gaf dat de godsdienst op alle gebied moet worden erkend omdat elk gebied het zijne is. Want ik mag vertrouwen dat na een natuurkunde college, noch na een les in de theoretische mechanica, onze klager met een soortgelijke grief voor den dag komen zal. Waarom dan wel na een sociaal-wetenschappelijke verhandeling?

Er wordt van kerkelijke zijde steeds volgehouden dat sociale vraagstukken niet te behandelen zijn zonder de godsdienst daarbij te betrekken. Voor mij is dit steeds het tegendeel van een evidentie. Ik kan niet inzien in welk verband de godsdienst staat met bijv. de conclusies van de statistiek, of met een wetenschappelijke analyse van de produktieverhoudingen. Mij dunkt die dingen hebben niets met elkaar te maken, en wij kunnen ze niet dooreenmengen zonder gevaar op schade voor de wetenschap, zooals in de dagen van Galilëi.

Nu ik van deze klacht hoorde, meende ik de gelegenheid op inlichtingen niet te mogen laten voorbijgaan. Zij het dan ook dat de zoozeer gewenschte opheldering van den geloovigen kritikus misschien eenigen tijd uitblijven moet, nu de spannende examen-tijden van de meesten onzer te veel aandacht vragen, dan dat ze op ander gebied zich nog onderzoekingstochten veroorloven kunnen. Dan zal een toezegging van nadere opheldering reeds gewaardeerd worden.

J. W. A.

Van Eeden's jongste verzenbundel: „Van de Passielooze Lelie”.

Wanneer, aansnellend van verre, en gedreven door onbekende krachten, de Noordenwind een veld van korenhalmen doet buigen en zwiepen, dan zal elke dier halmen, gehoorzamend aan de innerlijke wetten van zijn eigen bestaan, daardoor op zijn eigene wijze getroffen worden, en op zijn eigene wijze op die algemeene aanraking reageeren.

Zoo ook buigen zich de menschen, ieder op zijne wijze, naar zijn geaardheid, onder de vlagen van den stroom der wisselende denkbeelden, die in steeds machtiger golvingen vloeit over onze oude aarde. En voor den bewusten, willend-kennen den aard en den gang dier denkbeelden, is de invloed daarvan op den enkelen mensch van 't hoogste belang, want, evenals uit de beweging van enkele korenaren, mits kennende hunne individueele geaardheid, kan besloten worden tot den aard van de beweegkracht, die allen drijft, zoo ook zijn de aandoeningen, die de enkeling van den stroom der denkbeelden ondervindt, de factoren, waaruit de wetenschap van dien stroom zelve moet worden samengesteld.

Waar wij zelve het zijn, die willen weten omtrent ons zelve — waar wij dus slechts van binnenuit de uitwerkselen van de kracht kunnen aanschouwen, daar is het slechts de beschouwing dier uitwerkselen op menschen, die ons tot het wezen dier kracht zelve kan doen besluiten.

En waar die menschen eene buitengewone, van anderen afwijkende geaardheid bezitten, en wanneer die menschen

eene buitengewone gave hebben, om den aard dier teweggebrachte aandoeningen aan ons mede te deelen, daar wordt de beschouwing dier aandoeningen er voor ons te belangrijker om. Want het is niet de oorspronkelijke geaardheid van den mensch die we, zelfmensch zijnde, kunnen beoordeelen — slechts voor de individueele verschillen in aanleg hebben wij een maatstaf, die tot oordeel voeren kan — en waar die verschillen zeer groot en zeer duidelijk zijn, — m. a. w., waar we met buitengewone menschen te doen hebben, zal eene analyse van de uitingen dier menschen eens kunnen dienen bij het samenstellen van onze algemeene beschouwing der dingen — onze levensbeschouwing.

Het is het wezen der kunst, die impressiën zoo direct mogelijk weer te geven — zij kan het meest rechtstreeksche verband van mensch tot mensch vormen; de kunstenaar geeft zijne impressiën als geheel samengesteld; en het is daarom dat in poëzie meer dan in proza het ideaal dier kunst genaderd wordt, omdat het proza, door zijn vorm, tot analyse — tot middellijke betrekking leidt.

Waar is het en blijft het, dat voor het verstaan der poëzie een zekere gelijkvoelendheid met den dichter noodzakelijk is, en het is daarom, dat Van Eeden, die zijne denkbeelden der ganschen menschheid wil verkonden, in zijne „Studies” den weg der analyse heeft ingeslagen, en het is zeer juist, om daaraan dan ook een „Redekunstige Grondslag van Verstandhouding” te doen voorafgaan, (Studies 3e reeks), zonder welke eene analyse onmogelijk is.

Het heeft mij altijd toegeschenen, en het blijkt mij ook weer uit den jongsten verzenbundel, dat Van Eeden te veel beschouwend wijsgeer is om zuiver dichter — en te veel dichter om bespiegelend wijsgeer te zijn — dat in al zijn werken zijn drang tot poëtische uiting worstelt met zijn neiging tot analyse, dat hij telkens en telkens de zuiverheid zijner poëzie schaadt door een stukje didactiek. Van Eeden is de zoekende wijsgeer, die steeds dieper en dieper tot zelfbesef doordringt en „in der ziele kerngrond omgraaft” (blz. 117) — maar hij is ook de beschouwer van wat buiten hem is, en de golven van dat leven breken niet ijdellijk op de rots van zijn zelfbewustheid, maar schudden en knagen er aan en doen overal hun invloed gevoelen.

Het wil mij voorkomen, dat Van Eeden „er nog niet is” — dat hij de innerlijke tegenstelling nog niet heeft opgelost — dat hij nog steeds de zoekende is, die hij altijd was.

Hij wil de „Passielooze lelie” zijn.

„Die daar zoo blank is, en zoo stil haar kroon
Uitplooit in 't licht.”

„Nu rust zij peinzend op het watervlak
En wenscht niet meer.”

maar de strijd is er nog, en de begeerte en het zoeken — de groote rust is nog niet gekomen, hij dwaalt nog in „de hollen des nachts”
„de droomhollen, die ombuigen, dat men geen einde ziet.”

Maar het is wel op bijzondere wijze dat deze wijsgeer dichter wordt aangedaan door de geestelijke stroomingen, die onzen tijd beheerschen: hij, die het recht vond in zichzelf, zooals hij alles in zichzelf meent te vinden — hij toornst tegen onrecht, omdat het onrecht is, hij wil de maatschappij veranderd zien, omdat ze slecht is — een zieke, misvormde, scheefgegroeide plant, die genezen moet worden, opdat het recht zegeviere, en „de gave mensch” tot volle ontwikkeling kome.

Den onterfden roept hij toe:

„Wat heeft hij deugdelijks voor zich verworven
die woekrend op uw ziel en lichaam teert,
die in behoeften talloos zit gevangen
die 't werken heeft verleerd
door geldzucht en genotzucht gansch bedorven?

Zoo wacht u dan onterfden, die begint
te ontwaken en uw erfdeel te verlangen
ziet! en bezint!

eer gij zijn doodelijk leven hebt beörven.

De gespateerde regels bevatten v. Eedens opvatting van de taak der „onterfden”: zij hebben het ideaal van den „gaven mensch” te verwezenlijken door arbeid en gerechtigheid en eendracht, en alles, wat daar aan in den weg staat, alles, wat zich stelt tusschen hem en dat ideaal, tusschen den mensch en de natuur, is vervloekt:

Ik zie, o stad, uw grauwig en knokig lijk
versombren gansch den gouden horizont.

Lichte avond-vrede zegeviert erboven
maar onder, mijle in 't rond
liggen uw donkre schonken, spook gelijk.

't Monster is dood, er gloeit geen enkel licht,
geen rook walmt op, vergruisd ligt huis en oven,
't wereldgericht

brak voor altoos zijn trotsch, kwaadrokig rijk.

Van Eeden is religieus: hij gelooft in het eeuwige in den mensch — hij weet, dat er een doel is voor al 't zijnde — een weg, waarvan af te wijken schade is.

Hij zoekt zijn God altijd en overal — en hij nadert hem in de Natuur, in het leven:

In wolken en in bloemen zoek ik U
Ik zoek U in den opgedolven grond
als ik den ploeg drijf, 'k luister naar Uw spreken
bij 't sterven van mijn hond.

In diepten mijner droomen zoek ik u. En mijn gelaat glanst in den jongen dag als ik in het droomspel één onschijnbaar teeken uws wezen zag.

In 't zwart tusschen de sterren zoek ik u.

Er zijn er in dezen verzenbundel vele, die ook proza hadden kunnen zijn — het zijn die verzen, waarin een bepaald oordeel gegeven wordt, — alleen door analyse mogelijk. Maar er zijn er ook, en het zijn de beste, die slechts bedoelen een sentiment in woordbeeld te brengen — zuiver poëzie. Ik noem hiervan: Na zonsondergang aan zee, Avond in de stad, de Rivier, het Zee-geruisch.

Dit viertal verzen geven een goed deel van eens menschen gedachtenleven: de angst voor 't oneindige, de liefde voor de aarde — het benauwen van de stad, van de levende stilte — het eeuwig zoeken in zichzelf en de jubeltoon bij 't vinden van het zelf, in anderer kunst — de lust en liefde tot het leven — daar vinden we onzen ganschen dichter terug, zooals hij is.

Dat zijn verzen waarmee Van Eeden geluk gewenscht mag worden, verzen die maken, dat „van de Passielooze Lelie” tot van Eedens beste werk moet gerekend worden.

S. S.

Corpsvergadering.

In de corpsvergadering van 30 April zou dan eindelijk beslist worden over de maskerade. Zij, die een warme discussie verwacht hadden, zijn zeker teleurgesteld. Alles ging er glad en heelhuids door.

Voor een groot gedeelte is dit waarschijnlijk te danken aan het goede rapport van de voorloopige feestcommissie. De bezwaren, die zij ontwikkelde tegen het vieren van een lustrum door prestaties van corpsverenigingen waren steekhoudend en niet te vermijden. Ook met hetgeen de commissie aanvoerde tegen een viering door krachten buiten het corps, kunnen zich zeer zeker velen vereenigen. Het weinig toepasselijke daarvan springt in het oog en een dergelijke manier van feestvieren zou m. i. de corpsleden geheel koud laten. Bleef dus ten slotte over de maskerade. Geheel zonder discussie kwam zij in stemming en werd aangenomen met op 1 na alle stemmen.

Wanneer voor deze maskerade kan gevonden worden een aardig en goedkoop onderwerp, zooals de commissie voorstelt, zonder ridders en harnassen, dan kan zij werkelijk wel aardig zijn en de corpsleden algemeen aantrekken.

Een groot gevaar zal zijn de traditie, die nu eenmaal aan de maskerade vastkleeft, de traditie van hoofdpersonen enz. Een maskerade zonder bijzondere hoofdpersonen zou m. i. zijn een groote stap in de richting van een leuk, algemeen feest.

Een voorstel tot het benoemen van een feestcommissie van 7 leden wordt aangenomen.

Daarna kwam aan de orde de begroting. De kosten van het lustrum worden begroot op f 11800. Voorgesteld wordt hierin te voorzien door:

Feestkas	f	6100
Pacht Doelen	„	200
Vrijwillige bijdrage	„	1000
Hoofdelijke omslag à f 5	„	2500
Entrées	„	2000

f 11800

Het groote bezwaar tegen de begroting was de hoofdelijke omslag à f 5. Het is mij steeds een raadsel, dat maar zoo weinig menschen inzien de onbillijkheid, die gelegen is

in het heffen van een hoofdelijke omslag voor een feest. Goed men krijgt vrijen toegang tot dat feest, maar wanneer men toch niet genoeg geld heeft om daar mede te doen, dan heeft men aan die vrije toegang niets. Wel werd in uitzicht gesteld, dat de vrijwillige bijdrage hooger zou uitvallen en dat daardoor dus de hoofdelijke omslag zou kunnen verlaagd worden, maar dit doet niets af aan het feit, dat men anderen dwingt mede te betalen aan een feest, dat zij geen lust of gelegenheid hebben te vieren. Met het dalend percentage van corpsleden (op het oogenblik 52%) moeten wij met dergelijke maatregelen wel dubbel voorzichtig zijn. Reeds wordt f4,50 van elke contributie in de feestkas gestort. De leden betalen dus voor hun lustrum al f22,50. Tevens betalen zij reeds f3 per hoofd en per jaar voor de senaatssubsidie. Met dit geld is toch de vrije toegang op het feest reeds duur genoeg gekocht.

Verder waren er nog twee kleine wetswijzigingen aan de orde. De eerste stelde vast, dat bij het afschrijven van groenen vereenigingen gaan boven personen. De tweede gaf den senatoren wettelijk het recht van crediet uit de corpskas, tot uiterlijk 1 jaar na hun aftreden. Mijns inziens was het beter geweest de kosten der vertegenwoordiging te beperken tot de f300 corpssubsidie.

Ten slotte werd bij akklamatie aangenomen een motie van Van Leeuwen ten doel hebbende Professor Zeeman te verzoeken de P. S. niet te verlaten.

D. DE I.

Het aanstaande Lustrum te Delft.

Gaarne wilde ik mijn voorstel gedaan op de corpsvergadering van Woensdag 30 Maart l.l. nader definieeren, hopende hiermede meerdere corpsleden tot mijn opinie te kunnen brengen.

Mijn voorstel was als volgt: Zij die deelnemen aan de feestviering van het aanstaande lustrum (in den uitgebreidsten zin des woords, niet alleen zij die deelnemen aan de maskerade maar ieder die een bal, een matinée, een boottocht enz. wil meemaken) zijn verplicht bij te dragen tot de onkosten ervan, en wel door middel van een hoofdelijken omslag. Om zekerheid te hebben dat degenen die feestvieren werkelijk aan hunne verplichtingen zullen voldoen, diene een lijst, waarop dan de handteekeningen diergenen voorkomen. Aan hen worden dan kaarten verstrekt die hun het recht geven alle feestelijkheden bij te wonen.

Zij die dus om finantieële of principieële*) redenen niet aan het lustrum wenschen deel te nemen mogen naar mijne meening niet aansprakelijk gesteld worden voor de kosten ervan. De heer Jurriaanse sprak van een vasten grondslag. Welnu was het algemeene enthousiasme waarmee het voorstel tot het houden van een maskerade werd aangenomen voor u geen vasten grondslag, voor mij wel. Ik heb groot vertrouwen in die uiting. En dan nog stel dat de hoofdelijke omslag van f4,50 werd verhoogd tot f9,00 d. w. z. dat de helft der corpsleden niet aan het lustrum mee deel, zou dat dan zoo'n bezwaar zijn. Wie op f4,50 ziet bij het vieren van zoo'n illustre feest is toch al te krenterig. Verder had de heer Jurriaanse het nog over „het wat over hebben der corpsleden voor de eer van het corps”. Ik vind dat de eer van het corps er niets mee te maken heeft of er meer of minder met rijksdaalders gerammeld wordt; het is alleen de kwestie, wij willen een week fuiven en daarvoor is geld noodig; hoe nu daaraan op de meest rechtvaardige manier te komen. De eer van het corps kan er dus best buiten blijven en is alleen afhankelijk van de moreele en intellectueele kracht der corpsleden en kan ze dus ook door diegenen, die niet aan het lustrum wenschen deel te nemen, worden hoog gehouden.

De heer v. Lidth de Jeude merkte op dat dan degenen die niet mee betalen dan toch nog van ons feest zouden kunnen genieten. Zij die uit principieele redenen niet meedoen zullen dan wel niet in Delft verschijnen en ook niet meegenieten, en zij die het om finantieele redenen niet doen... Wel Mijnheer v. Lidth de Jeude laten wij dan aan onze armere corpsbroeders dat genot en laten wij rijkeren hun dat toch niet misgunnen.

H. H. R. BURGMANS.

*) Er is al zoo dikwijls gesproken over elkaars opinies eerbiedigen; laten wij het ook nu eens toepassen.

Verslag van de rede van J. H. Schaper,

lid der Tweede Kamer, op Dinsdag 29 April 1902.

De door aanplakbiljetten, advertenties en convocaties aangekondigde rede heeft plaats gehad en mag in alle opzichten een succes genoemd worden. Het betrof natuurlijk de zaak, die op het oogenblik in Nederland alle gemoederen in beroering brengt, n.l. de wederrechtelijke oproeping der lichten '95, '96 en '97.

Nadat de voorzitter der A. M. P. V., op wier initiatief de vergadering plaats vond, haar geopend had, betrad de heer Schaper het podium. Hij begon met te zeggen verheugd te zijn over de goede opkomst, die hem het bewijs leverde, dat ook het Delftsche volk nog wil opkomen voor zijne bedreigde belangen. De oproeping der lichten veroorzaakt eene heftige agitatie in ons land; het feit, dat bijna overal sociaal-democraten als sprekers optreden, terwijl anti-revolutionairen en katholieken weigeren, heeft den minister aanleiding gegeven tot de bewering, dat dit een socialistisch relletje was. Dit is echter niet het geval; jonge mannen van alle mogelijke richtingen nemen er aan deel.

Nu wat de kwestie zelf betreft.

Voordat de nieuwe militiewet in de Kamer tot stand was gekomen, moesten de lichten 12 of 16 maanden onder de wapenen komen en vervolgens nog eens vier weken voor herhalingsoefeningen; hierbij kwamen dan nog, bij invoering van een nieuw geweer of ander moordtuig, eenige dagen, teneinde de handgrepen en behandeling ervan te leeren en zoo'n ding niet te laten vallen, als je het vast moest houden. Onder deze wet vielen de lichten '95, '96 en '97; behalve, dat dus de oproeping dezer lichten volgens de nieuwe militiewet, niet verwacht kon worden, wordt ze daardoor zelfs niet geëischt en is ze in flagranten tweestrijd met de letter dezer wet.

De nieuwe wet zegt in art. 111, dat die miliciens, welke in art. 107 zijn genoemd, voor 12 weken herhalingsoefeningen onder de wapenen komen, welke 12 weken over drie keer worden verdeeld; en art. 107 heeft betrekking op hen, die 8½ maand hebben gediend. Hieruit volgt, dat zij, die langer onder de wapenen zijn geweest, hieronder niet begrepen zijn, althans niet die van '95, '96 en '97, waarvan sommigen 19 maanden lang de demoraliseerende invloed van het kazernesysteem hebben moeten ondervinden.

Ondanks deze duidelijke letter der wet, beweert de minister, alleen de geschiedenis, den opbouw daarvan in aanmerking te moeten nemen. Met deze twee zaken, de letter en de geschiedenis eener wet wordt zonderling omgesprongen: minister Loeff weigerde het verzoek van het stervende meisje uit Alkmaar, dat haren vader, die in eene Rijkswerkinrichting zit, nog wenschte te zien, op grond van de letter der wet, hoewel een zijner liberale voorgangers eenzelfde verzoek had ingewilligd, en nu zal eene oproeping van de drie lichten duizenden in den lande ongelukkig maken, omdat de geschiedenis der wet zulks wenscht!

Een groot aantal dezer miliciens zitten in eene gevestigde zaak, waarin zij zich niet door een ander kunnen laten vervangen, anderen zijn gehuwd en hebben kinderen — iemand uit N.-Holland is zelfs met niet minder dan zeventien gezegend — weer anderen verliezen hunne betrekking, en zoo zijn er tal van voorbeelden, die het verderfelijke van des ministers besluit in het licht stellen.

En dit alles terwille van „herhalingsoefeningen”, die voor velen uit corvéediensten zullen bestaan, en, overigens, waar men werkelijk geoefend wordt, tenvolle den naam „poppenkasterij” verdienen. Het doet denken aan die houten popjes, waarmee men gewoon is kinderen zoet te houden, en die door trekken aan een of ander touwtje op een heftige manier met armen en beenen gaan slingeren; zóó en zóó is de dienst; en dan hebben de officieren waarachtig nog drie of vijf jaar noodig, om aan die touwtjes te leeren trekken.

Om echter op de zaak terug te komen; zelfs de heer Lohman, die toch waarlijk niet van socialistische neigingen mag worden beschuldigd, heeft in de „Nederlander” aangetoond, dat de oproeping in strijd is met de wet. 's Heeren wegen zijn echter wonderbaar: ditmaal hebben ze geleid tot bekeering van Lohman, die den eigen dag dezer rede in de Kamer had verklaard, dat de wet de oproeping, nu ja, weliswaar niet eischte, maar toch toestond.

Ter Laan heeft in de Kamer geïnterpelleerd; echter niet alleen hij, maar zelfs een vriendje van de regeering, de

heer Van Alphen, meende een woordje ten gunste van de slachtoffers van het legerwetschandaal in het midden te moeten brengen. Een treurig ding is het echter, dat men bij dergelijke interpellaties altijd zijn hart moet vasthouden, want men weet nooit, wat er van komt, en dit bleek dan ook al spoedig, want evenals Lohman verklaarde Van Alphen, de meening te zijn toegedaan, dat de wet de oproeping toestond, maar hij verwachtte van den minister eenige faciliteiten, en wel de volgende:

1°. De minister zal den duur der herhalingsoefeningen bekorten tot 14 oefendagen. De Zondagen komen er dus nog bij, evenals de dag van opkomst en afpresenteeren, zoodat het toch 18 dagen zou worden. Dit is nu een wassen neus, want iemand wiens zaak in 30 dagen verloopt, is na 18 dagen ook geruïneerd. Bovendien zou de minister hierin niet consequent zijn, want als de wet 30 dagen eischt, heeft hij het recht niet, die tot 18 dagen te bekorten.

2°. Naar het kostuum waarin men opkomt, zal niet gezien worden; heeft iemand zijn uniform verwaarloosd of verkocht, dan zal dit door de vingers worden gezien en van de rustkamers de noodige kleeding worden verstrekt.

De derde faciliteit zou zijn, dat wanneer men kan aantoonen, kostwinner te zijn van een gezin, men in het ergste geval zou kunnen worden vrijgesteld van opkomst en anders f20 vergoeding zou ontvangen. We weten echter allen welke waarde hieraan moet worden gehecht, niet de helft van hen, wien dit zou toekomen, zouden die vergoeding ontvangen. Wanneer er nog een kleed op den vloer ligt of een plaat aan den wand hangt, valt men niet in de termen tot eenige tegemoetkoming, want dat is in de oogen van een christelijk minister overtollige weelde.

Als tegenhanger van de flinke kernachtige motie-Ter Laan stelde de heer Van Alphen een zoetsappige tegenmotie voor, waarin hij beweerde vertrouwen te stellen in de regering, en zonder meer voorstelde, over te gaan tot de orde van den dag; deze werd echter te laf gevonden.

Resumeerende: wanneer Bergansius zijn besluit doordrijft, dan zal dit zijn tegen de wet en tegen de belangen van ons volk en op des ministers hoofd zal de verantwoording neerkomen, wanneer door zijne wederrechtelijke en onnutte handelwijze honderden ongelukkig worden gemaakt, en de jonge Nederlanders in hun hart eene instelling leeren vervloeken, die hun niets dan ellende en demoralisatie brengt, al werd de tegenzin van den milicien in het kazerneleven door een der kamerleden dan ook als „een bewijs van nationale lamtheid” gebrandmerkt.

Spreker wenschte nog eens even een terugblik te werpen op het ontstaan der nieuwe legerwet.

Toen minister Eland verleden jaar eene wet voorstelde, volgens welke men 8½ maand zou kunnen dienen, bleek bij de behandeling, dat hij den dienstdag van 12 maanden in de wet neergelegd wenschte, echter met machtiging aan den minister van oorlog of de koningin dezen tijd tot 8½ maand te beperken; zooals bekend is, was dit het punt, waarom hij moest aftreden. Zijn opvolger Kool bracht door een achterdeurtje diezelfde bepaling er weer in; de socialisten protesteerden, maar werden te weinig gesteund door het volk, dat in het bewustzijn van niet onmiddellijk dreigend gevaar was ingedommeld en zich niet toonde te interesseeren voor de verdediging zijner belangen. Uit een

chaos van amendementen, kwam toen de huidige militiewet te voorschijn, welker nadeelige gevolgen zich reeds nu doen gevoelen.

Door dezen nieuwen maatregel is ons oorlogsbudget met 1½ miljoen gulden verhoogd. Ondanks al deze offers moest minister Kool indertijd zelf erkennen, dat wij niet verdedigbaar zijn. Spr. wenscht een volksleger; wanneer de bezittende klasse zelf te velde zal moeten trekken en niet langer de zonen der arme luyden voor zich kan laten vechten, wanneer ieder soldaat burger en ieder burger soldaat zal zijn, dan pas zullen wij ons land kunnen verdedigen, evengoed als de Boeren Z.-Afrika.

Na er nog even op te hebben gewezen, dat tegenwoordig alle oorlogen het karakter dragen van koloniale oorlogen, hetgeen hij aan den invloed van het kapitalisme toeschreef, eindigde Spreker zijn rede, die zoo nu en dan door een daverend applaus werd onderbroken.

De voorzitter, de heer Jordens, bedankte hem voor de welwillende wijze, waarop hij aan de uitnoodiging tot spreken gehoor had gegeven. Voorts stelde hij nog voor, een adres aan de Tweede Kamer te richten, waarvan hij reeds een schema had opgemaakt, dat als volgt luidde:

De vergadering van den 29sten April 1902 te Delft van circa 200 betrokken miliciens en belangstellenden, overwegende, dat oproeping der lichtingen '95, '96 en '97 de betrokken miliciens groot nadeel berokkent, dat de oproeping in strijd met de wet en het recht van het Nederlandsche volk moet geacht worden, verzoekt de Tweede Kamer der Staten-Generaal de motie Ter Laan aan te nemen, opdat de Minister vooralsnog op zijn genomen besluit terugkome.

De heer Verwey stelde voor, de uitdrukking: in strijd met de wet te laten vervallen en alleen de woorden: „in strijd met het recht” te behouden als terugslag op de eigen woorden van den heer Schaper: dat het voor niet-juristen zoo bezwaarlijk viel, de juiste beteekenis eener wet uit die wet zelf te putten. De heer Verwey oordeelde, zich daarom dan ook als niet-jurist niet bevoegd tot beoordeeling van des ministers goed recht.

Schaper antwoordde, dat men genoemde uitdrukking niet kon weg laten, daar men dan het recht zou verliezen, van den minister te eischen dat hij zijn voornemen verandert, en de heer Jordens stelde hierop de vergadering voor, om het adres bij acclamatie aan te nemen.

Dit geschiedde en daarna werd de vergadering gesloten. De miliciens der drie lichtingen, die aanwezig waren, bleven nog, om met behulp van de besturen der S. D. A. P. en A. M. P. V. een comité te vormen en daarvoor een bestuur te formeeren.

K.

Berichten en mededeelingen.

In de keuken der P. S. ligt ter teekening een verzoek aan Prof. Zeeman om zijne diensten aan de P. S. te willen blijven wijden, en eene benoeming tot hoogleeraar te Leiden niet aan te nemen.

ADVERTENTIEN.

Heden verscheen:

LOUIS COUPERUS.

De Boeken der kleine Zielen II.

HET LATE LEVEN.

Ingenaaid f 4.25.

Gebonden f 4.90.

Verkrijgbaar bij den Boekhandelaar J. WALTMAN JR.

Oranje Limonade.

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds voorhanden bij

J. J. G. BOERE,

Telefoonnummer 188.

Hypolitusbuurt 2.

Bij den Uitgever J. WALTMAN JR. verschenen onlangs
DE HAAS en VAN SWAAY,
NATUURKUNDIGE VRAGEN EN
VRAAGSTUKKEN.

f 0,90.

SCHROOT,

BOUWKUNDE.

Inleiding tot de studie van Ijzeren Kappen. Details IIIe
gedeelte (Scharnierverbindingen) 2^e helft, benevens
Spansloten, Moffen, Wartels enz.

Met 4 platen.

f 0,90.